

HELGELAND KRAFT VANNKRAFT AS
Postboks 702
8654 MOSJØEN

Vår dato: 18.12.2020
Vår ref.: 201912514-3
Arkiv: 311
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Tord Solvang

Vurdering av konsesjonsplikt for økt slukeevne i Grytåga kraftverk i Vefsn - NVEs vedtak

Med hjemmel i vannressursloven § 18 og delegering til NVE fra Olje- og energidepartementet av 19. desember 2000, vedtar NVE at fremlagte planer om økning av installert effekt og slukeevne i Grytåga kraftverk ikke berører allmenne interesser i en slik grad at det utløser konsesjonsplikt etter § 8 i vannressursloven.

NVE har mottatt brev fra Helgeland Kraft Vannkraft AS (HKV) datert 23.10.2019 med anmodning om konsesjonspliktvrdering for økt slukeevne i Grytåga kraftverk. NVE skal på bakgrunn av fremlagte opplysninger avgjøre om utbyggingen medfører skader eller ulemper for allmenne interesser i en slik grad at tiltaket må ha konsesjon etter vannressursloven § 8.

Eksisterende anlegg

Grytåga kraftverk ble satt i drift i 1963 og utnytter ett brutto midlere fall på drøyt 189 m mellom Grytåvatnet og sjøen. Kraftverk ligger i Grytågavassdraget (vassdragsnummer 149.5Z) i Vefsn kommune i Nordland. Installert effekt er på 48 MW og midlere årsproduksjon utgjør ca. 235 GWh. I tillegg til Grytåvatnet er også Finnknevatnet (Saemienboelve), Laksen, Langvatnet og Hundålvatnet i Hundålavassdraget regulert (Figur 1). Hundålavassdraget er overført til Grytågavassdraget gjennom en 3,8-km lang tunnel fra Hundålvatnet til Grytåvatnet.

Det forekommer omtrent ikke overløp ved dam Grytåvatnet i dagens situasjon (ca. 0,02 % av årlig tilsig). Fra Hundålvatnet forekommer det et gjennomsnittlig årlig flømtap på snaut 10 mill. m³ (ca. 2 % av årlig tilsig). Det er ikke krav til slipp av minstevannføring forbi dammene i Grytåvatnet, Hundålvatnet, Finnknevatnet, Langvatnet, Demmedalen eller Valelva. Forbi dammen i Laksen skal det slippes 150 l/s (1.6-15.10) og 50 l/s (16.10-31.5) i minstevannføring.

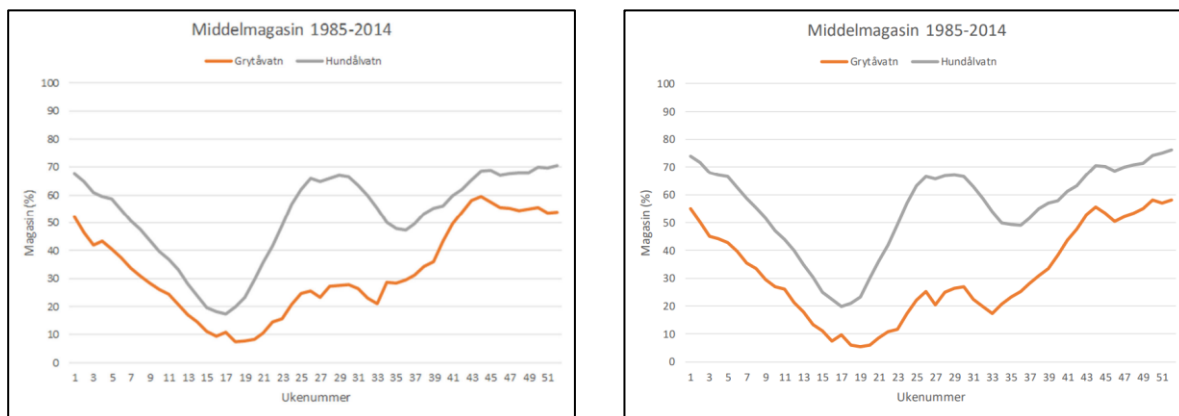

Figur 1: Reguleringer og overføringer i Grytåga-systemet.

Tiltaket

HKV planlegger bytte av løpehjul og derigjennom en økning av slukeevnen i Grytåga kraftverk fra ca. 31,7 m³/s til 37,0 m³/s. Det vil øke årlig middelproduksjon fra ca. 235 GWh til drøyt 239 GWh. Med unntak av nytt løpehjul er det ikke planlagt noen tiltak på dammer, inntak, vannvei, elektromekaniske installasjon eller kraftstasjon.

Ifølge HKV blir det kun små endringer i manøvreringen av magasinene Hundålvatnet og Grytåvatnet (Figur 2). I den planlagte driftsstrategien med økt slukeevne er det prioritert å kjøre mest mulig på et driftsområde omkring bestpunkt for nytt løpehjul, dvs. hvor virkningsgraden er høyest og falltaper er lavere enn ved fullast. Med den aktuelle driftsstrategien er det simulert et flomtap fra Hundålvatnet på ca. 1 % av årlig tilsig, dvs. en liten reduksjon fra dagens situasjon.

Figur 2: Magasinkurve Grytåga kraftverk med dagens slukeevne (venstre) og økt slukeevne (høyre).

Høring

Planene ble sendt på begrenset høring til Vefsn kommune, Nordland fylkeskommune og Fylkesmannen i Nordland, med høringsfrist 24.4.2020. NVE har ikke mottatt noen uttalelser.

NVEs vurdering

I en konsesjonspliktvrdering skal NVE vurdere om tiltaket vil kunne føre til nevneverdig skade eller ulempe for noen allmenne interesser i vassdraget. NVE skal i dette tilfellet vurdere om hvorvidt de nye virkningene ved økt slukeevne i Grytåga kraftverk vil føre til konsesjonsplikt.

Vannressursloven § 8 slår fast at «*Ingen må iverksette vassdragstiltak som kan være til nevneverdig skade eller ulempe for noen allmenne interesser i vassdraget (...) uten (...) konsesjon fra vassdragsmyndigheten.*» Et tiltak skal altså konsesjonsbehandles dersom det kan være til «nevneverdig skade eller ulempe» for allmenne interesser. Dette betyr igjen at det kun er nevneverdige skader og ulemper som skal vurderes i første omgang. Eventuelle fordeler ved tiltaket skal ikke tas i betraktning på dette stadiet. En avveining av både fordeler og ulemper kommer først inn dersom tiltaket faktisk skal konsesjonsbehandles. Det er hovedsakelig virkninger i selve vannstrengen som skal vurderes.

Naturmangfoldloven og kunnskapsgrunnlaget

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av anmodningen om konsesjonspliktvrdering legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i anmodningen med vedlegg samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet, jf. naturmangfoldloven § 8. Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om eventuelle virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet. Fore-var-prinsippet kommer derfor ikke til anvendelse, jf. naturmangfoldloven § 9.

Mulige skader og ulemper for allmenne interesser

Grytåga er et magasinkraftverk. Simuleringer fremlagt i meldingen viser at det kun blir små endringer i manøvreringen av magasinene Hundålvatnet og Grytåvatnet (Figur 2).

Det er ikke krav om minstevannføring på elvestrekningene nedstrøms Grytåvatnet eller Hundålvatnet, og disse er derfor tørrlagt mesteparten av året i dag, med unntak av enkelte perioder med flomoverløp. Den planlagte oppgraderingen, med økning av slukeevnen fra 31,7 m³/s til 37 m³/s, vil føre til noe mindre overløp fra Hundålvatnet (reduksjon fra 2 % til 1 % av årlig tilsig). Fra Grytåvatnet forekommer det omtrent ikke overløp ved dagens situasjon, og dette vil heller ikke endre seg med utvidelsen.

NVE mener at endringene i vassdraget som følge av utvidelsen vil bli små sammenlignet med dagens situasjon. Vi registrerer at ingen av høringspartene har avgitt noen uttalelse. Etter NVEs vurdering vil utvidelse av Grytåga kraftverk etter de skisserte planene ikke gi nye nevneverdige negative virkninger for allmenne interesser.

Vannforskriften

Det planlagte tiltaket berører vannforekomstene Grytåvatnet (149-463-L), Grytåa (149-15-R), Hundålvatnet (151-493-L), Hundåla øvre (151-136-R) og Hundåla nedre (151-86-R), samtliges sterkt

modifiserte vannforekomster. Ifølge vann-nett er den økologiske tilstanden for Grytåvatnet, Grytåa og Hundåla øvre karakterisert som «godt økologisk potensial». Hundålvatnet er karakterisert som «moderat økologisk potensial», mens Hundåla nedre er karakterisert som «dårlig økologisk potensial» (virkninger av lakseparasitt). Etter vår vurdering vil ikke det planlagte tiltaket medføre endring av den økologiske tilstanden verken for noen av vannforekomstene, og det er dermed ikke relevant med en vurdering etter vannforskriften § 12.

Eksisterende konsesjoner og vilkår

Midt-Helgeland kraftlag A/L (nåværende Helgeland Kraft Vannkraft AS) fikk tillatelse til regulering av Grytågavassdraget og regulering og overføring av Hundålavassdraget m.m. i Vefsn og Tjøtta kommuner i medhold av kongelig resolusjon den 22.12.1960. Bygging av Grytåga kraftverk ble gjort i medhold av denne konsesjonen, og kraftverket sto ferdig i 1963. Reguleringskonsesjonen var opprinnelig gitt med 60 års varighet, men ble endret i 1991 til å gjelde på ubegrenset tid (med mulighet for revisjon av vilkår etter 50 år). I konsesjonsvilkårenes post 14 heter det at detaljplaner skal godkjennes av departementet (senere delegert til NVE) før anleggsarbeid settes i gang, samt at vedlikehold og drift av anleggene skal være underlagt offentlig tilsyn.

Konklusjon

Med hjemmel i vannressursloven § 18 og delegering til NVE fra Olje- og energidepartementet av 19. desember 2000, vedtar NVE at fremlagte planer om økning av installert effekt og slukeevne i Grytåga kraftverk ikke berører allmenne interesser i en slik grad at det utløser konsesjonsplikt etter § 8 i vannressursloven.

NVEs konklusjon forutsetter at tiltaket gjennomføres i samsvar med fremlagte opplysninger i brev datert 23.10.2019. Dersom planene endres, må NVE vurdere konsesjonsplikt på nytt. Dette vedtaket har en gyldighet på fem år. Dersom byggearbeidene ikke har startet før det har gått fem år må saken legges frem for NVE for ny vurdering.

Selv om tiltaket ikke er konsesjonspliktig, gjelder vannressurslovens alminnelige regler om vassdrag. NVE henviser spesielt til aktsomhetsplikten i vannressursloven § 5 som pålegger at vassdragstiltak skal planlegges og gjennomføres slik at de er til minst mulig skade og ulempe for allmenne og private interesser.

Videre oppfølging

NVE kan i medhold av post 14 i vilkårene i eksisterende konsesjon følge opp planlegging, bygging og drift av anlegget. Tiltakshaver bes kontakte NVEs miljøtilsyn på regionkontoret i Trondheim for å avklare forhold rundt godkjenning av detaljplaner mv.

Idriftsettelse av kraftverk skal meldes inn på skjema («Melde om vannkraftverk som er satt i drift») som er tilgjengelig via på www.nve.no/energiforsyning-og-konsesjon/vannkraft/. Dette gjelder også opprusting og utvidelse av eksisterende anlegg.

Tiltakshaver må selv avklare forholdene til de private interessene som eventuelt blir berørt som følge av tiltaket. NVE vurderer ikke de privatrettslige forholdene.

Forholdet til annet lovverk

Energiloven § 3-1 første ledd sier at «Anlegg for produksjon, omforming, overføring og fordeling av elektrisk energi kan ikke bygge, eies eller drives uten konsesjon. Det samme gjelder ombygging eller utvidelse av bestående anlegg.» Etablering av nye eller endringer i eksisterende elektriske anlegg

tilknyttet Grytåga kraftverk, er konsesjonspliktig etter energiloven. Søknad om anleggskonsesjon sendes til NVE.

NVE har ikke vurdert om det er ledig nettkapasitet på alle spenningsnivå. Det er tiltakshavers eget ansvar å sørge for nødvendige avklaringer.

Om klage og klagerett

Se eget vedlegg om klageadgang.

Med hilsen

Rune Flatby
direktør

Brit Torill Haugen
fungerende seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

HELGELAND KRAFT VANNKRAFT AS v/Thomas Olufsen

Orientering om rett til å klage

Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til Olje- og energidepartementet (OED), men sende den til NVE. NVEs e-postadresse er: nve@nve.no . NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til OED.
Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket.
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: Skrive hvilket vedtak du klager på. Skrive hvilket resultat du ønsker. Opplyse om du klager innenfor fristen. Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av OED som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller OED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.